

ZO ŽIVOTA SPOLOČNOSTI

Seminár Aktuálne problémy geologickej stavby pásma Čiernej hory a priľahlého gemerika

Košická pobočka SGS a Katedra geológie a mineralógie BF VST v Košiciach usporiadala 16. 11. 1983 seminár Aktuálne problémy geologickej stavby pásma Čiernej hory a priľahlého gemerika. Bol venovaný 10. výročiu úmrtia prof. dr. J. Šaláta a zúčastnilo sa na ňom 58 odborníkov z geologických pracovísk celého Slovenska.

V úvodnom bloku referátov prof. Ing. L. Rozložník zhodnotil celoživotné dielo prof. dr. Jána Šaláta a jeho prínos do výskumu pásma Čiernej hory, Ing. M. Tapák, CSc. (SGÚ), zoznámil účastníkov so súčasným stavom a perspektívnymi úlohami slovenskej geológie pri zabezpečovaní národnospodársky najvýznamnejších nerastných surovín, Ing. J. Sefara, CSc. (Geofyzika Brno, závod Bratislava), analyzoval možnosti interpretácie diskontinuity Moho oblasti Západných Karpát a dr. Ing. G. M. Timčák (KGaM — BF VST) referoval o aplikácii štatistických metód v petrologii. V diskusii dr. J. Vozár, CSc. (GÚDŠ), poukázal na problémy korelácie variských molás vo východnej časti Západných Karpát. Niektorými aspektmi geologickej stavby a mineralizácie pásma Čiernej hory a priľahlého gemerika sa zaoberali ďalšie referáty.

Stanislav Jacko: Súčasný stav a problémy geologickej stavby pásma Čiernej hory (Košice 16. 11. 1983)

Referát zhrnul pôvodné výsledky komplexného výskumu pásma Čiernej hory spresňujúce doterajšie poznatky vo viacerých smeroch.

V oblasti stratigrafie sa v kryštaliniku podarilo odlíšiť tri litologické komplexy: komplex primorogénnych migmatitov a pararúl (kluknavský), komplex diafortitizovaných pararúl (lodinský) a granitizovaný komplex Bujanovej (cf. Jacko, 1975, 1978). V intenzívne dynamometamorfovanom obalovom karbone možno odlíšiť iba jednoznačnú prevahu epidrôb nad metakonglomerátmi a metaaleuritmi. Hojný obsah obliakov sekrečného kremeňa v metakonglomerátoch upozorňuje na pravdepodobný retrográdny uzáver variskej metamorfozy.

Permské litofácie majú veľmi nerovnomerný vývoj. V súvislejších sledoch sa zvyčajne začínajú sivým arkózovitým súvrstvom s polohami konglomerátov, ktoré je vystriedané sivofialovým súvrstvom prechádzajúcim do nadložia do súvrstvia fialových drôb, aleuritov a konglomerátov so značným obsahom vulkanogénneho materiálu včítane lokálnych metrových telies paleoryolitov a pri K. Hámroch fenometaandezitov (Jacko, 1981).

Spodnotriasové kremence ležia na všetkých starších komplexoch vrchov, ale v oblasti Trebejova sa pozvoľne vyvíjajú z permu. Litofaciálny sled mezozoika ružinskej skupiny sa doplnil o typický keuper, klasický vývoj lunzských vrstiev a súvrstvie lavicových dolomitov s vložkami olivovozelených prachovcov, ktoré, ako sa zdá, lokálne zastupuje karpatský keuper (Jacko, 1978, 1981).

V oblasti stavby, metamorfozy a magmatizmu sa preukázal sukcesívny sled, štruktúrne aj minerálne asociácie a horninové produkty deformačných štádií variského a alpinskeho orogénneho cyklu (Jacko, 1973). V rámci variského orogénneho cyklu sa odlišili tri metamorfné etapy: regionálnosynkinematická, periplutonická (obidve v podmienkach amfibolitovej fácie) a retrográdna (v podmienkach metamorfozy fácie zelených bridlic). Variská štruktúra paragenéza, razená v prvej metamorfnej etape, je v regionálnom rozsahu penetratívne prepracovaná alpinskymi štruktúrami (l. c.). Tektonometamorfne produkty alpinskeho orogénneho cyklu vznikali v štyroch deformačných štádiách. V rozsahom aj intenzitou najvýznamnejších prvých dvoch štádií (D_2 a D_3) boli odlišné produkty štyroch tektonometamorfnych etáp. Dve z troch etáp diafortézy sa viažu na najstaršie (D_2) štádium a tretia na záver deformačného štádia D_3 . Prográdna synneskorokinematická metamorfoza je spätá s razením vrás smeru SZ—JV v deformačnom štádiu D_3 . Jej typomorfná asociácia, t. j. albit — oligoklas — fengitický muskovit — titanomagnetit — turmalín (v kryštaliniku aj biotit), je zastúpená aj v karbonských meta-sedimentoch (l. c.).

Pokračovanie na str. 405

uznanie XV. zjazdu KSČ a titul Najlepší pracovník rezortu SGÚ.

Slovenská geologická verejnosť, spolupracovníci, priatelia a známi želajú jubilantovi RNDr. Dionýzovi Vassovi, DrSc., do ďalšej

činnorodej práce dobré zdravie, pohodu v práci a rodinnom kruhu, veľa ďalších pracovných a životných úspechov.

Ján Gašparík — Michal Elečko

Pokračovanie zo str. 396

Najmladšie, priečne, prevažne zlomové štruktúry smeru S—J, resp. SV—JZ, vznikli v deformačnom štádiu D_4 , resp. D_5 . Na deformačné štádium D_4 sa viaže aj otvorenie prešmykových zón margecianskeho typu a následná intrúzia pyroxenicko-amfibolického dioritu (Spálený vrch), resp. výstup termálneho gradientu za vzniku paragenézy kremeň — oligoklas — obyčajný amfibol — biotit v prešmykovej zóne Bujaniska, resp. roľovskej prešmykovej zóne (l. c.).

V oblasti litoštruktúrnych a sukcesívnych vzťahov zrudnenia sa preukázala jednoznačná väzba hydrotermálnej mineralizácie na alpske štruktúry, najmä na štruktúry vzniknulé v relatívne krátkom časovom intervale medzi založením prešmykových zón margecianskeho typu a disjunktívnymi štruktúrami deformačného štádia D_5 , ktorými sú porušované. Minerálne asociácie jednotlivých prínosových periód (kremeňovo-sideritovej, kremeňovo-sulfidickej a kremeňovo-hematitovej) vykazujú isté odlišnosti v priestorovej distribúcii a v čase, ale vždy v chronologickom vzťahu k sukcesii alpín-ských štruktúr.

Jozef Slavkovský: Geologická stavba stykovej zóny pásma Čiernej hory a gemerika v úseku Košické Hámre — Košice (Košice 16. 11. 1983)

Referát sa dotýka územia, ktoré je z geologickej stránky veľmi zaujímavé a pri riešení styku dvoch významných tektonických jednotiek Západných Karpát, t. j. gemerika a pásma Čiernej hory, do istej miery uzlové.

Metodicky sa vychádza zo štúdia dostupných geologických poznatkov iných autorov pracujúcich v tomto teréne a z vlastného geologickoštruktúrneho výskumu, ktorý priniesol niektoré nové pohľady a výsledky o priamom tektonickom styku týchto jednotiek, a zo štúdia zóny tzv. margecianskej línie. Margecianska línia sa neprejavuje ako jediná línia skracovania priestoru zásluhou plochého násunu gemerika na pásmo Čiernej hory, ale ako jedna zo zón mimoriadne intenzívneho stesňovania severogemerické, ako

aj príľahlej časti pásma Čiernej hory. Zvýšky relatívne staršieho plochého násunu sú dnes zachované iba rudimentárne. Výsledné stlačenie priestoru v týchto prešmykových zónach má stredný úklon 30—60° na JZ.

Dalej referát priniesol niektoré nové poznatky o zložitej šupinovitej stavbe obalu pásma Čiernej hory v uzávere Črmeľského údolia a dotýka sa problémov vlastného gemerika, t. j. črmeľskej série a karbónu v oblasti bezprostredného styku gemerika s pásmom Čiernej hory.

Miroslav Fulín: Predbežné výsledky šlichovej prospekcie pásma Čiernej hory (Košice 16. 11. 1983)

Šlichovou prospekciou regiónu sa v ťažkej frakcii určilo 51 minerálov, z toho 12 úžitkových. Z nich sme v prvej etape spracovania sledovali distribúciu a litoštruktúrne vzťahy zlata, arzenopyritu, pyritu, cinovca, scheelitu, chalkopyritu, barytu a hematitu. Z asocičných vzťahov vyplynula paragenéza cinovec — scheelit $\pm$ pyrit $\pm$ zlato $\pm$ arzenopyrit, úzko sa viažúca na podložie roľovskej prešmykovej zóny a na tektonizovaný okraj komplexu primorogénnych migmatitov a pararúl. Druhou je paragenéza minerálov rumelka — baryt $\pm$ pyrit — hematit, sporadicky sa vyskytujúca v oblasti hydrotermálne mineralizovaných štruktúr v širšom okolí Margecian a v typickom vývoji, preukázateľne sa viažúca na priečne zlomy smeru S—J, príp. SZ—JZ, s priestorovo nezávislým vývojom starších hydrotermálnych paragenéz. Z predbežných výsledkov šlichovej prospekcie vychodí metalogenetický význam širšej oblasti severného okraja kryštalinika pásma Čiernej hory aj úsekov komplexu diaforizovaných pararúl a komplexu primorogénnych migmatitov a pararúl s amfibolitmi.

Tibor Sasvári: Geologickoštruktúrne pomery slovinsko-gelnického rudného rajónu (Košice 16. 11. 1983)

V referáte podal autor celkový pohľad na väzbu predrudného štruktúrne-tektonického